

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
OSLO

Deres ref
05/1435

Vår ref
06/01295-2

Dato

15 SEPT 2006

Endringer i tekniske forskrifter til plan og bygningsloven og forskrift om saksbehandling og kontroll - Høring

Olje- og energidepartementet viser til brev av 13. juni vedrørende høring av forslag til endring i tekniske forskrifter til plan og bygningsloven. Departementet viser også kontakt i tidligere faser av prosessen.

Departementet støtter innføringen av skjerpede krav til energibruk i nye bygninger og vil understreke at det er viktig at de nye kravene bidrar til en kostnadseffektiv effektivisering av energibruken i bygg. Kravene må derfor utformes slik at de er konsistente med virkemiddelbruken for effektivisering av energibruken for øvrig. Kostnadene per kWh redusert bruk bør derfor være på om lag samme nivå som Enova støtter energieffektiviseringsprosjekter med.

Nye bygg skal i henhold til bygningsenergidirektivet også energimerkes. Olje- og energidepartementet vil komme tilbake med forslag til hvordan dette skal håndteres. Departementet har ingen øvrige merknader til høringsutkastet.

Med hilsen

Toril F. Svam
for Olav Prestmo (e.f.)
avdelingsdirektør

Tom Wiersdalen
Tom Wiersdalen Karlsen
Rådgiver

Vedlegg: NVEs merknader

Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Energi- og vannressursavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8148 Dep 0033 Oslo	Einar Gerhardsens plass 1	22 24 90 90 Org no.	Telefaks	Tom Wiersdalen Karlsen 22246265
http://www.oed.dep.no/		977 161 630	22 24 95 68	

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 OSLO

Vår dato: 7. september 2006
Vår ref.: NVE 200602472-7 aj/lef
Arkiv: 494
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Lena Fagervold
22 95 94 25

Høring av endringer i tekniske forskrifter til plan- og bygningsloven (TEK) og forskrift om saksbehandling og kontroll (SAK) - Frist 15092006

Vi viser til brev fra kommunal- og regionaldepartementet av 13. juni 2006 vedrørende forslag til endringer i tekniske forskrifter til plan- og bygningsloven (TEK) og forskrift om saksbehandling og kontroll (SAK). NVE har merknader til de endringer som er foreslått i TEK.

Generelt

NVE er i hovedsak positive til innretningen på energikrav til bygninger som foreligger i det nye forslaget til TEK. Forslaget om å benytte to likestilte modeller for å tilfredsstille energikravene gir fleksibilitet for mange utbyggere, men ikke for alle. Den foreslåtte rammekravsmodellen, som det også er påpekt i endringsforslaget, egnert seg ikke like godt for bygg som avviker vesentlig fra referansebygg som ligger til grunn for forslaget. For mindre og sannsynligvis arealeffektive bygninger er det vanskelig å oppfylle rammekravene, og en er dermed henvist til å bruke energitiltaksmodellen. Større bygninger blir derimot belønnet, slik at det er gunstig å bruke rammekravsmodellen. Dette medfører at arealeffektivitet ikke belønnes, slik modellen er utformet i forslaget.

NVE finner det videre positivt at mulighetene for teknisk bytte og tilpassing av brukerverdier som er innebygd i dagens forskrifter reduseres i det nye forslaget, og at det legges mer vekt på en god bygningskropp med varige energikvaliteter. Videre finner vi det riktig at de nye kravene omfatter alle energipostene i bygget, og ikke bare energi til romoppvarming. Dette vil kunne gi husbyggere et insitament til å velge energivennlige installasjoner, men det forutsetter også fleksibilitet ved bruk av standardiserte (låste) verdier ved beregning av brukeravhengige energiposter. Dersom en velger energivennlige installasjoner, bør det være anledning til å kunne bruke lavere standardiserte verdier enn ved bruk av ordinært utstyr. I det foreliggende forslaget er dette mulig kun for energibehov til belysning, og vi mener at denne begrensningen er uheldig.

Det foreslås krav om at en vesentlig del av varmebehovet skal kunne dekkes av nye fornybare energikilder (NFE) dersom dette er lønnsomt i et livsløpsperspektiv. NVE finner grunn til først å minne om at begrepet nye fornybare energikilder har en videre definisjon enn den betydningen det tillegges her, som er direkte sluttbruk av NFE. Vi savner en presis definisjon av begrepet slik det er brukt i forslaget, eller i det minste en presisering av hvilke energikilder det er snakk om. Forøvrig er vi positive til at det stilles krav til sluttbruk av NFE, men savner en tydeliggjøring av hva kravet innebærer. Det bør komme klart fram hva som kreves av tilrettelegging for bruk av NFE, samt klare

lønnsomhetskrav eller andre kriterier som legges til grunn. Energieffektive bygg med svært lavt oppvarmingsbehov bør uansett unntas fra krav om bruk av NFE. NVE deltar gjerne i en dialog om hvordan dette kan løses.

Dersom den kommende energimerkeordningen skal inkludere tilført energi i vurderingsgrunnlaget, så vil denne ordningen i noen grad kunne være komplementær til TEK-kravene ved å gi insentiv til miljøvennlig energiforsyning.

NVE er også positive til å skjerpe energikravene, og at det tas høyde for fremtidige høye energipriser. Vi vil likevel påpeke at lønnsomheten er svært varierende for de ulike bygningskategoriene, og at småhus kommer ut med dårligst privatøkonomisk lønnsomhet. Vi savner en mer inngående følsomhetsanalyse for lønnsomheten i konsekvensvurderingen, spesielt for småhus.

NVE savner også en mer inngående vurdering av de økonomiske og andre konsekvenser av at det legges opp til like krav til minste isolasjonsnivå for ulike bygningskategorier og at disse kravene er uavhengige av hvor i landet det bygges.

NVE er opptatt av at byggeforskriftenes krav skal stimulere til en langsiktig god utvikling i samspill med de aktuelle bransjene. Vi savner at TEK-forslaget ikke inneholder noe om fremtidig oppdatering av energikravene, både oppdateringsfrekvens og om hvilket nivå kravene forventes å bli i fremtiden. Dette vil kunne gi byggebransjen bedre forutsigbarhet og mulighet til å innrette seg etter fremtidige krav i god tid. Dermed ville en også kunne unngå lange overgangsordninger ved fremtidig skjerping av kravene.

Forskriftsforslaget

KAP. I Almennelige bestemmelser

Merknad til § 1-2 Forskriftens anvendelse på særskilte tiltak

Fritidsboliger

NVE er positive til at energikravene også skal gjelde for fritidsboliger med en bruksenhet. Det er foreslått at forskriftene skal gjelde fritidsboliger over 80 kvm BRA. Dette er åpenbart enkelt å forholde seg til, men vi er noe i tvil om det er hensiktsmessig å knytte kravet til størrelsen på fritidsboligen alene. Kravet bør muligens heller knyttes til en kombinasjon av om fritidsboligen har innlagt strøm fra nettet, eller bygges i et område med planlagt utbygging av strømmnett, og med en arealgrense på 50 kvm. Dette begrunnes med at selv om gjennomsnittsstørrelsen på nye fritidsboliger er over 80 kvm, bygges det fortsatt mindre enheter, i noen tilfelle som del av et bygningskompleks, med innlagt strøm fra nettet og tilrettelagt for helårsbruk. Disse bør også fanges opp av forskriftene. Videre bygges det også store fritidsboliger uten innlagt strøm, vanligvis i områder uten strømmnett, men med adkomst og moderne fasiliteter som medfører bruk hele året. NVE foreslår en arealgrense på 80 kvm for slike fritidsboliger.

Når det gjelder forslaget om at det settes samme krav som til helårsboliger, foreslår vi at det gjøres unntak for tiltakspakkens krav om balansert ventilasjon med varmegjenvinning, og at rammekravene justeres tilsvarende. Fritidsboliger uten innlagt strøm må uansett unntas for krav som kun er relevante for bygg med innlagt strøm fra nettet.

KAP. VIII Miljø og helse

Merknad til § 8-2 Energibruk

Merknad til § 8-21 Krav til energieffektivitet

NVE er positive til at det legges opp til bruk av to modeller, og den fleksibiliteten dette gir for byggherren til å velge det enkle, eller beregningsmetoden som må anses å være mer fremtidsrettet. Å velge å bruke bare en av modellene i TEK vil være uheldig. Vi er også positive til en skjerping av energikravene, men vi har likevel en del merknader.

Rammekravsmodellen

Rammekravsmodellen, slik den er foreslått, legger opp til bruk av en fast verdi for krav til maksimalt årlig spesifikk energibruk. Dette kan være uheldig for bygg som avviker betydelig fra referansebygget som er lagt til grunn, og spesielt kan små bygg komme dårligere ut, mens vesentlig større bygg enn referansebygget kan komme bedre ut ved bruk av rammekrav. Dette betyr at man for mindre bygg er henvist til å bruke energitiltaksmodellen, noe som fjerner valgmuligheten og fleksibiliteten som ligger i å ha to modeller å velge mellom. For større bygg kan man lettere møte kravet ved å bruke rammekravsmodellen. NVE vil foreslå at rammekravene innrettes som en tabell, slik at krav til årlig spesifikk energibruk gjøres avhengig av byggets oppvarmede areal. Dette innebærer at det må lages et passende antall referansebygg, med tilhørende beregnet spesifikk energibruk. I en slik modell vil rammekravet til spesifikk årlig energibruk bli høyere for små bygg, og lavere for større bygg. Dette vil gjøre det mulig å bruke rammekravsmodellen også for mindre bygg, og dermed opprettholdes valgfriheten med to modeller, mens større bygg i mindre grad belønnes. I tillegg kan en slik innretning av rammekravet stimulere til økt arealeffektivitet, mens det foreliggende forslaget trekker i motsatt retning.

Det er også vår intensjon å ta hensyn til dette i den kommende energimerkeordningen. NVE deltar gjerne i en dialog om hvordan rammekravene best kan utformes.

NVE vil ellers understreke at det er viktig at det stilles krav om bruk av validerte beregningsverktøy tilpasset byggets kompleksitet for beregning av energibehovet ved bruk av rammekravsmodellen.

Energiltaksmodellen

NVE er positive til at det er mulig å velge energiltaksmodellen for å vise at energikrav er oppfylt. Denne modellen er enkel å bruke, og det er enkelt å dokumentere at energikravene er oppfylt, muligens med unntak for kravet om tiltak for å oppfylle krav til termisk komfort. Spesielt for mindre byggleverandører og arkitekter/entreprenører som bygger enkeltbygg, er det fordelaktig å ha en enkel modell. Den viktigste ulempen med energiltaksmodellen er at den ikke får frem byggets energibehov, men dette vil i stor grad kunne oppveies av den kommende energimerkeordningen for bygninger.

Ambisjonsnivået for energikravene

NVE er positive til en skjerping av energikravene, men vi er likevel i tvil om kravene er økonomisk optimale for de ulike bygningskategoriene, særlig når vi ser på de enkelte kravene i energiltakspakken.

Konsekvensvurdering – privatøkonomisk lønnsomhet

Vi har merket oss at lønnsomheten er svært varierende for de ulike bygningskategoriene, og at småhus kommer ut med dårligst privatøkonomisk lønnsomhet. For eksempel har de foreslåtte energiltakene

for yttervegger og tak, og til en viss grad vinduer, lav lønnsomhet for småhus, og bidrar til å redusere lønnsomheten for tiltakspakken. Vi stiller spørsmål ved om de skjerpede kravene er optimale for alle byggkategoriene, og vi savner en mer inngående følsomhetsanalyse for lønnsomheten. Spesielt for småhus, som kommer dårligst ut, vil lønnsomheten være følsom for endringer i forutsetningene. Vi er kjent med at like krav til energiltak for ulike bygningskategorier er begrunnet ut fra et ønske om forenkling, men mener dette vanskelig kan forsvare til dels ulønnsomme krav til enkelttiltak.

På grunn av usikkerhet ved forutsetningene bak lønnsomhetsberegningen, kan lønnsomheten i virkeligheten bli dårligere enn lagt til grunn i forslaget. Energibesparelsene ved energiltakspakken vil dessuten være lavere i områder med mildere klima enn gjennomsnittsklimaet som er lagt til grunn for forskriftsforslaget og beregningen. Dette vil også gjelde i tilfeller hvor det er tilgang på energikilder med lavere pris enn det som er lagt til grunn for analysene. Dermed vil lønnsomheten i slike tilfeller kunne være dårligere enn det som fremkommer i konsekvensvurderingen.

Konsekvensvurdering – samfunnsmessig

Det er i høringsnotatet gjort en samfunnsmessig vurdering hvor det er lagt til grunn en tiltakskostnad på 100 – 260 kr/tonn CO₂-ekvivalenter, avhengig av bygningskategori. Dette sammenholdes så med kostnaden for CO₂-rensing i gasskraftverk på Kårstø, stipulert til 360 kr/tonn. Utfra dette konkluderes det med at de skjerpede energikravene er et kostnadseffektivt bidrag til overholdelse av Kyoto-forpliktelsene. Vi er enige i denne konklusjonen dersom andre klimatiltak innenlands legges til grunn for vurderingen. Vi vil likevel påpeke at Kyoto-protokollen åpner for at forpliktelsene til å redusere CO₂-utslipp kan oppfylles ved kjøp av kvoter. Pr. august 2006 omsettes slike kvoter for ca. 120 NOK pr. tonn. NVE er noe i tvil om de skjerpede energikravene samlet sett er et kostnadseffektivt virkemiddel i en slik sammenheng.

Like krav (ramme og tiltak) over hele landet og til alle bygningskategorier

De nye energikravene legger opp til like krav til isolasjon for ulike bygningskategorier og uavhengig av hvor i landet det bygges. Dette begrunnes med forenkling, men får uheldige konsekvenser i form av ulik lønnsomhet geografisk og i forhold til bygningskategori som nevnt i avsnittet foran. NVE har forståelse for ønsket om forenkling, men savner en mer inngående vurdering av "likhetsprinsippet", og økonomiske og andre konsekvenser av dette.

Bygg uten oppvarmingsbehov

Det finnes bygg hvor det på grunn av høye internlaster ikke er oppvarmingsbehov. Eksempel på slike bygg er forretningssentre, hvor det har vist seg at blant annet butikkjedenes bruk av effektbelysning medfører så høye internlaster at det oppstår et kjølebehov snarere enn oppvarmingsbehov. NVE er i tvil om det er riktig å kreve samme isolasjonsnivå i energiltakspakken for et bygg med varmeoverskudd i fyringssesongen, som for et bygg med oppvarmingsbehov. Økt isolasjonsnivå for bygg med varmeoverskudd kan dessuten føre til et økt kjølebehov. NVE savner en vurdering av dette opp mot ønske om forenkling ved like krav, og målsettingen om å bygge inn varige energikvaliteter i bygg. Vi mener det bør vurderes om det skal gjøres unntak her.

Dokumentasjonskrav

For at energikravene skal bli etterlevet er det viktig at det blir stilt klare og entydige krav til dokumentasjon. Dokumentasjonen er en forutsetning for at byggesaksbehandlingen kan skje effektivt og for at det skal være praktisk mulig å kontrollere oppfyllelsen. NVE understreker at vi i energimerkeordningen ønsker å legge til rette for at de dokumenterte verdiene også legges til grunn for

energimerket. Dokumentasjonen har i tillegg en egenverdi for bygningseieren med tanke på bruken av bygningen, vurdering av eventuell rehabilitering, installasjon av tekniske anlegg m.m.

Låste (standardiserte) brukeravhengige verdier

Det foreslås å bruke faste, låste verdier for tappevann, noe som ikke gir noe insitamant for energitiltak på varmtvannsinstallasjoner, for eksempel ulike typer vannsparende armaturer, varmtvannsbereider med lavt tap eller andre tiltak. Låste verdier for tappevann bør gjøres avhengig av dette, på samme måte som foreslått for belysning, hvor behovsstyrt lysstyring kan gi bruk av lavere låst verdi for belysning. Dette vil kunne fremme energigivnlige løsninger for tappevannsinstallasjoner.

Låste verdier må dessuten tilpasses bruksarealet. De brukeravhengige energipostene vil normalt bestå av summen av et grunnforbruk og komponenter som er avhengig av bruksareal, antall personer i bygningen og en del andre forhold. Spesifikke standardiserte verdier for slike energiposter (kWh/m²) bør derfor skaleres i forhold til intervaller av bruksareal, forutsatt et standardisert antall personer og andre størrelser i forhold til de samme intervallene for bruksareal. Vi viser ellers til våre kommentarer til rammekravsmodellen i et tidligere avsnitt.

Merknad til § 8-22 Minstekrav til isolasjon

NVE mener det er riktig å innføre minstekrav til isolasjon for å ivareta de varige energikvalitetene i bygninger, og de foreslåtte kravene synes å ligge på et riktig nivå. Vi viser imidlertid til våre merknader vedrørende bygninger uten oppvarmingsbehov i et tidligere avsnitt. Disse kan gi grunnlag for å vurdere om det bør være en unntaksmulighet.

Merknad til § 8-23 Unntak for visse bygninger

NVE er positive til at bygninger i laftet tømmer eller andre tradisjonelle konstruksjoner unntas fra minstekrav til isolasjon i yttervegger, slik at tradisjonelle norske byggemetoder kan tas vare på og videreføres. Slik vi leser forskriftsforslaget må slike bygg likevel oppfylle rammekrav, eller redusert isolasjon i vegger må kompenseres innenfor energitiltakspakken, noe som neppe vil være mulig i praksis. Vi har vanskelig for å se at en kan unngå å redusere rammekravet og kravet til isolasjon av yttervegger i energitiltakspakken tilsvarende dersom laftebygg skal oppfylle kravene.

Merknad til § 8-24 Tilrettelegging for bruk av nye fornybare energikilder

Det foreslås krav om at en vesentlig del av varmebehovet skal kunne dekkes av nye fornybare energikilder (NFE) dersom dette er lønnsomt i et livsløpsperspektiv. NVE er positiv til at det stilles krav her, og særlig hvis dette kan bidra til at flere byggherrer vil vurdere alternative energikilder. Vi savner likevel et mer spesifikt krav, hvor det også bør presiseres hvilke nye fornybare energikilder som skal vurderes, og er dessuten usikre på hva som ligger i "lønnsomt i et livsløpsperspektiv". Videre er det uklart om kravet omfatter full installasjon av for eksempel et vannbårent varmeanlegg, eller om det kun kreves at det legges til rette for fremtidig bruk av NFE. Vi finner også kriteriet om lønnsomhet i et livsløpsperspektiv svært lite presist, dersom det ikke ledsages av klare krav til hvordan denne lønnsomhetsbetraktningen skal gjøres, og hvilke forutsetninger som skal legges til grunn. Slik forslaget er utformet, vil en byggherre som er lite positiv til NFE lett kunne omgå dette kravet ved å vise til ulønnsomhet.

Vi anbefaler derfor at det arbeides videre med hvordan kravet kan utformes. Dersom utbygger pålegges å dokumentere sin vurdering av slike løsninger, så har man oppnådd mye. Det vil også underbygge den type krav som nå ser ut til å bli tatt inn i plandelen av PBL om å vurdere ulike

løsninger for bl.a. energiforsyning. Kravet må også være så konkret at kommunen settes i stand til reelt å avgjøre om kravet er oppfylt. Vi anser det videre som viktig at kravet ikke kan brukes til å kreve tunge varmeinstallasjoner i bygninger med lavt varmebehov. F.eks. bør bygninger med svært lavt oppvarmingsbehov normalt ikke behøve å installere vannbåren varmedistribusjon. Her ser vi mulighet for at energimerkeordningen og TEK kan utnyttes til gjensidig nytte.

Merknad til bestemmelser om VA-anlegg

NVE er enige i at det er uheldig at

- det i dag ikke stilles tekniske krav til utvendig VA-anlegg i TEK, og
- at dette fører til at slike krav varierer fra kommune til kommune.

Mulige uheldige konsekvenser av dette er at de krav som kommunene måtte stille ikke nødvendigvis tar hensyn til beste tilgjengelige teknologi. Kommunen kan dessuten komme i en uheldig dobbeltrolle som påleggende myndighet og utbygger. Videre kan det oppstå ulikheter i krav til anleggsutforming og –kontroll som kan virke dreierende med hensyn til næringsetablering.

Dette taler etter NVEs oppfatning for at TEK bør inneholde nasjonale krav til teknisk utforming av utvendige VA-anlegg, spesielt for overvannshåndtering. Høringsforslaget for revisjon av TEK omtaler overvannshåndtering i høringsnotatets punkt 2.8. Etter NVEs oppfatning bør § 12-3 utformes mer detaljert, og spesielt anbefale den type moderne planløsning og teknologi som kalles Lokal overvannsdistribusjon, LOD, med lokal infiltrasjon, magasinering, forsinkelse eller lignende for å hindre overvann i å renne direkte til avløpsledning eller vassdrag, Dette hensynet er også ivarettet gjennom vannressursloven § 7.

Annet

Samordning med merkeordning for bygninger

Som kjent er OED og NVE i gang med å utarbeide forslag til en energimerkeordning for bygninger og energivurdering av tekniske anlegg i bygninger. Disse ordningene vil også være deler av den norske gjennomføringen av bygningsenergidirektivet. NVE er opptatt av at det blir et best mulig samspill mellom energikravene i TEK - og tilhørende regelverk - og de nye ordningene. Vi er også opptatt av rasjonell utnyttelse av ressursene både på offentlig og privat side, når myndighetene stiller krav på dette området. NVE mener derfor at det er behov for et nært samarbeid for å sikre hensiktsmessige kryssreferanser i regelverket, at kravene til dokumentasjon kan tjene begge formål, at informasjonen til bransjer og allmennhet er samordnet m.m. For sluttbrukeren er det særdeles viktig at metode for beregninger og teknisk / økonomisk informasjon om tiltak er samkjørt og strukturert på en slik måte at det er enkelt tilgjengelig og konsistent – enten man forholder seg til TEK, energimerkeordning eller Enovas støtteordninger.

Så lenge det ikke foreligger noe forslag fra OED for de nye ordningene, er det ikke mulig å gi konkrete forslag til endringer i det foreliggende forslag. Vi vil derfor nedenfor trekke frem noen viktige hensyn for spillet mellom de aktuelle regelverkene. I den grad man kan ta høyde for dette allerede nå er det bra, men vi forutsetter også at det gode samarbeidet med BE føres videre, og at dette kan gi behov for tilpasninger på et senere tidspunkt.

Beregningsgrunnlag

NVE merker oss at det er foreslått at TEK-kravene gjøres gjeldende for bygningenes netto energibehov. Vi har forståelse for dette valget, selv om det kan argumenteres for at direktivet ber om at også energiforsyningen skal tas hensyn til. NVE kan ikke se at forslaget er avgjørende for hvilket beregningsgrunnlag som skal gjelde for energimerket. Vi vil likevel legge stor vekt på at beregningene frem til netto energibehov skal samsvare med de beregningene som TEK krever.

Krav om energimerking av nye bygninger

Det vil trolig bli foreslått en lov og forskriftstekst for energimerkeordningen. Av hensyn til brukerne av de aktuelle regelverk, og en effektiv gjennomføring, legger vi stor vekt på at kravet om energimerking av nye bygninger også går fram av forskriftene under plan- og bygningsloven. Vi forutsetter at energimerket må foreligge før bygningen tas i bruk, og at et slikt krav f.eks. kan være et tillegg til § 34 i SAK. Vi vil i det videre arbeidet vurdere og søke dialog om hvordan dette kravet skal stilles.

Krav til inngangsverdier i beregningene og beregningsverktøy

Beregningen av en bygningens energiytelse i forhold til rammekravet og i forhold til et fremtidig energimerke, vil kreve et anerkjent beregningsverktøy. Det vil også være nødvendig å fastlegge hvordan beregningen skal foretas og hvilke verdier som skal brukes, f.eks. for bruksavhengige størrelser, klimadata m.m. Mye av dette arbeides det videre med i regi av Standard Norge. NVE er opptatt av at dette arbeidet føres videre, med vekt på at man finner løsninger som er mest mulig felles for de to ordningene.

For merking av nye bygninger har NVE hittil lagt til grunn at dette skal kunne utføres av de prosjekterende, forutsatt tilstrekkelig kompetanse. Dette vil kunne styrke de prosjekterendes engasjement i å finne fremtidsrettede energiløsninger, og være en effektiv utnyttelse av de data som de prosjekterende har lett tilgjengelig. Ved å legge et godt grunnlag for beregningene gjennom krav til hvilke verdier som kan brukes, verktøy m.m., vil vi sikre at vi møter direktivets krav m.h.t. uavhengighet (artikkel 10). Vi antar at både BE og NVE vil ha behov for å stille krav til de respektive verktøy som brukes, og at det vil være viktig å bidra til at samme verktøy skal kunne dekke de prosjekterendes behov for energiberegninger og det tilsvarende for energimerking. Vi har ikke konkludert m.h.t. hvordan dette kan sikres og hvilken rolle myndighetene bør ta i utviklingen av slike verktøy, men antar at det vil være behov for et system med validering og godkjenning av beregningsverktøy. Vi forutsetter at de kravene som skal stilles til slike beregningsverktøy i de to regelverkene, vil bli harmonisert.

Vi må også ta høyde for at energimerking skal kunne skje av en uavhengig part, og at de nødvendige data fra prosjekteringen er enkelt tilgjengelig. Det samme vil skje når og dersom en bygning etter noen år skal merkes på nytt. Vi forutsetter derfor at det i TEK og SAK stilles krav til dokumentasjon av de relevante størrelser, og slik at disse blir enkelt tilgjengelig for merkeformål.

I NVEs arbeid med energimerkeordningen er det hittil lagt til grunn at det vil bli etablert et bygningsenergiregister, hvor dataene lagres på en måte som gjør at de kan brukes sammen med data i GAB/Matrikkelen. Dersom dette registeret blir etablert, vil det være naturlig å kreve at relevante nøkkeldata for alle nye bygninger blir lagret her, og blir tilgjengelig for senere merking og for nasjonale statistikkbehov.

Forslagets forhold til bygningsenergidirektivet

Direktivet gir nasjonale myndigheter relativt vide rammer for å utforme regelverket. På de fleste punkter kreves det derfor et skjønn for å avgjøre hva direktivets krav er. Vi vil knytte noen kommentarer til høringsnotatets punkt 1.8 hvor forholdet til direktivet er drøftet.

Kravene i § 8-21 gjelder bygningenes netto energibehov. NVE mener at direktivet legger opp til at beregningen også skal ta hensyn til bygningens varmeanlegg og energitilførsel. Med henvisning til vår overordnede kommentar i innledningen, vil vi likevel støtte forslaget slik det vektlegger bygningenes langlivede og passive egenskaper, og anse at dette er innenfor det nasjonale handlingsrommet som direktivet gir. Vi viser også til vår kommentar til § 8-24, hvor det bl.a. uttrykkes tvil om hvor stor effekt et slikt krav vil ha. Til sammen gir dette myndighetene en stor utfordring i å utforme effektive virkemidler for å fremme de politiske målene for fleksibilitet i energiforsyning, utnyttelse av fornybar energi, redusert el-avhengighet m.m. i bygningssektoren.

Det kan også reises spørsmål om direktivets krav i artikkel 5 om tiltak m.t.p. bl.a. desentraliserte energisystemer er tatt hensyn til i det fremlagte forslaget. Vi vil likevel peke på de endringer som vurderes i den større gjennomgangen av plan- og bygningsloven, som en anledning til å sikre at denne type vurderinger blir gjennomført tidlig i et utbyggingsprosjekts livsfase.

Tilsyn og kontroll

TEK inneholder ikke noen form for reaksjonsmuligheter. Det er dermed reaksjonsmulighetene beskrevet i plan- og bygningsloven som gjelder, ettersom TEK er hjemlet i PBL. PBL inneholder et kapittel om Straffansvar (kap XVIII), og et kapittel om Ulovlig byggearbeid (kap XIX):

- I kapitlet om straffansvar finnes det bestemmelser om bøter. Disse knyttes blant annet opp mot at et byggverk ikke skal brukes uten at det foreligger ferdigattest, midlertidig brukstillatelse eller nødvendig driftstillatelse
- I kapitlet om Ulovlig byggearbeid finnes det bestemmelser om: Stansing av ulovlig arbeid og opphør av ulovlig bruk, Fjerning eller retting av ulovlig utført arbeid, Forelegg om plikt til å etterkomme pålegg eller forbud, Tvangsfullbyrding, Erstatning, Tvangsmulkt, Rimelighet og samordning.

PBL inneholder dermed en rekke bestemmelser som gir bygningsmyndighetene mulighet til å reagere mot foretak som ikke oppfyller bestemmelsene i TEK. Imidlertid ser det ut til at det er noen problemer med oppfølgingen av byggesaksbehandlingen knyttet til PBL og TEK.

I 2005 ble det gjort en vurdering av GOF (Godkjenning av foretak for ansvarsrett), fremsatt i NOU 2005:12. I NOU-en kommer det frem at godkjenningsordningen, slik den praktiseres i dag, ikke i tilstrekkelig grad bidrar til bedre kvalitet, færre feil og klarere ansvarsforhold. Det påpekes at det fortsatt er behov for en godkjenningsordning, men en forutsetning er at den fungerer etter intensjonen. Dette innebærer blant annet at det må foretas en mer effektiv oppfølging, og at tilsynet bør styrkes.

På grunnlag av evalueringen foreslår NOU-en en del endringer, blant annet:

- Den sentrale godkjenningsordningen gjøres obligatorisk og slik at adgangen til å søke om, og få tildelt lokal godkjenning, bortfaller.
- At både kommunene og Statens bygningstekniske etat prioriterer tilsyn. Det foreslås blant lovfeste innrapportering av gjennomførte tilsyn (kommunene) til Statens bygningstekniske etat.

- Utvidet bruk av uavhengig kontroll.
- Tydeliggjøre at foretakene ikke bare har et systemansvar, men også ansvar for at tilstrekkelig kompetanse faktisk er benyttet. Det foreslås at det synliggjøres i forskrift til loven.
- At krav til kompetanse hos ansvarlig søker som et minimum bør plasseres på samme nivå som kvalifikasjonskravene til de ansvarlig prosjekterende.
- At det strammes inn på dagens ordning. Slik den er i dag gir den foretakene en vid godkjenning med anledning til å påta seg ansvar som går langt ut over deres egen kompetanse.

NVE ser det som viktig at energikravene stilles på en slik måte at alle parter kan ha tillit til at de blir etterlevet og fungere godt i praksis. Vi vil derfor understreke behovet for at BE og andre relevante tilsynsorganer bruker sin tilsynsmyndighet på en effektiv og hensiktsmessig måte. NVE anbefaler derfor at tilsynet til byggesakene skjerpes i henhold til anbefalingen fra NOU 2005:12. I utformingen av energimerkeordningen vil det også bli lagt vekt på dette hensynet. En forutsetning her er at beregningsmetode og verktøy er bygget opp etter samme metode. Ett sentralt register for energirelaterte data vil gjøre tilsyn og tiltak enklere, både for den enkelte bygningseier, men også for kommunale og sentrale myndigheter.

NVE har for øvrig ingen merknader.

Med hilsen

Kjell Otto Bjørnå
avdelingsdirektør

Kirsten Westgaard
seksjonssjef